

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Velicu.**

S u m a r u l :

Finanțarea Războiului. — Băncile de Emisiune și Statul. — Corespondența Visarion Roman - Gh. Barițiu. — Din străinătate: Degrevările fiscale în Germania. Ieftinirea creditului.

Finanțarea Războiului.

Trăim într'o epocă în care să face apel insistent la spiritul de jertfă al fiecărui cetățean. Coniunctura de războiu a adus o afluență remarcabilă de câștiguri mai cu seamă pentru clasele noastre producătoare. Momentul acesta este folosit din partea fiecărui stat, pentru a cere eforturile cele mai mari dela finanțele publice și particulare. S'a încercat de multeori a se da o expresiune cifrică acestor eforturi, în special în legătură cu urcarea de sigur extraordinară a bugetului de cheltuieli. Încercările acestea rămân de obicei infructuoase, deoarece o separare bugetară a cheltuielilor stricte de războiu de celelalte resorturi s'a dovedit de imposibilă. Deci, dacă punem față în față un buget de pace și unul de războiu, aceasta poate avea de efect cel mult construirea unei icoane spălăcite despre influența războiului asupra finanțelor publice. Chiar și atunci însă avem de făcut unele rezerve. Anume, că la publicarea cifrelor se are în vedere de obicei numai cheltuielile bugetare propriu zise ale statului, nu și ale comu-

nelor și altor organizații, cu toate că și acestea — fie chiar vorba de un stat cu administrație oricât de centralizată — sunt influențate în grad mare, direct sau indirect, de starea de războiu. Mai departe se impune dificultatea cu privire la limitarea temporală a cheltuielilor. Este de sine înțeles, că efectele războiului nu încetează deodată cu declararea armistițiului. Lucrul acesta s'a putut experia în deceniile cari au urmat războiului mondial, când întreaga lume a căzut din eriză în eriză, până la eruperea actualului războiu. Prin urmare nu se poate prevedea când vor începe iarăși stările normale. De altă parte principiul „dacă vrei pace, pregătește-te de războiu” are o importanță decisivă și după încheierea păcii. Dar împrejurarea cea mai importantă, care din buget nu se poate vedea, este că fiecare războiu modern cuprinde toate manifestățiunile morale și economice ale națiunii cari în ansamblul lor au o repercusiune importantă asupra finanțelor statului. Nu putem face deosebire nici împărțind cheltuielile de războiu în cheltuieli mijlocite și nemijlocite.

De obicei în cursul războiului mijloacele bugetare ordinare nu mai sunt suficiente pentru acoperirea cheltuielilor cari cresc în mod rapid în urma numărului soldaților mobilizați, estiderea razei de operațiuni ale armatei, cumpărarea de alimente și furaje, material de răz-

boiu de tot felul, armament și muniții etc. La aceasta se mai adaugă întreținerea spitalelor, răniților, văduvelor și orfanilor de războiu. Singura politică financiară posibilă este în astfel de cazuri, o acoperire cu orice preț a acestor cheltuieli.

Se pune întrebarea, dacă la operațiunile aceste de acoperire se poate proceda observând principiile de economisire. Experiența din trecut dovedește că nu.

În special ce privește materialul de războiu comandat la uzinele industriei grele, a dat motive de juste critici cu privire la prețurile exagerate ce s'au plătit. De altă parte aceste prețuri au contribuit la încordarea până la extrem a producției de războiu, fiindcă asigurau un câștig mare. Față de cifra finală a cheltuielilor, latura aceasta a problemei nu are importanță, fiindcă cifra va lua proporții astronomice.

Dar bugetul cheltuielilor de războiu se urcă nu numai prin sporul prețului la utilajul armatei ei și prin deficitul produs din lipsa încasărilor vamale și altor venituri, cari în urma izolării țării nu mai pot figura ca beneficii, ci trebuie acoperite prin impozite noi și împrumuturi.

De altfel chiar în compartimentul impozitului indirect se nasc lipsuri masive cauzate de economia de războiu și de condițiile generale de producție ale războiului, deoarece ele produc scăderi în fabricațiunea chiar a acelor articole cari formează osatura impozitului pe consum, cum ar fi tutunul, alcoolul, berea, zahărul, chibriturile, sarea etc. La toate aceste articole asistăm zilnic la o micșorare a consumului. Același fenomen se observă și la impozitul pe cifra de afaceri, la venitele poștei etc. Deja faptul că atare al scăderii generale a venitelor, obligă statul la născocirea de noi venituri „extraordnare“. Mijlocul cel mai eficient s'au dovedit împrumuturile. Deoarece în războaiele moderne toată lumea e mai mult sau mai puțin beligerantă, împrumuturile nu se mai pot contracta în străinătate, de aceea statul recurge la împrumuturi interne scoțând prin contribuiri benevole sau impuse, dela contribuabil ceea ce acesta a încasat din vânzări cu prețuri exorbitante.

Creditele acordate pentru scopurile războiului să pot lichida și prin emiterea

de bonuri de tezaur cu sau fără dobândă, și scontarea lor la Banca de Emisiune. Bonurile de tezaur pot la rândul lor să fie convertite în împrumuturi pe termen lung. Unele state sunt de principiu că trebuințele financiare ale războiului să fie acoperite din împrumuturi, și numai dobânzile după aceste împrumuturi să fie plătite din impozite și taxe. O măsură mai drastică e impunerea masivă a câștigului de războiu și atragerea excedentelor Băncii de Emisiune. Dacă însă tragem concluzia din războiul mondial trecut, constatăm că niciuna din țările beligerante nu și-a putut acoperi cheltuielile pe calea normală a impozitelor și împrumuturilor normale. Chiar și țările cari și-au asumat o neutralitate înarmată, nu au fost capabile de aceasta. Ca acoperire pentru cheltuieli s'au folosit venituri particulare, capitaluri economisite și capitaluri neutilizate. S'a putut prevedea din capul locului că venitele particulare nu vor putea furniza sume suficiente pentru finanțarea războiului, cari în partea lor cea mai mare s'au pulverizat, și numai în măsură mică s'au folosit la înzestrarea mai bună a aparatului de producție. La care trebuie să mai adăugem că milioane de oameni au fost reținuți dela munca productivă.

Dacă pe de o parte impozitele pe venit și pe câștigul de războiu aduc sume importante în tezaurul țării, ele cauzează pe de altă parte o urcare a prețurilor, deoarece producătorii și fabricanții cari sunt vizati în prima linie de aceste impozite, urcă în aceeași proporție prețurile produselor lor. Astfel se explică impasul în care ajung guvernele în situații excepționale. Anglia care în războiul trecut a fost într-o situație putem zice privilegiată față de țările de pe continent, a putut acoperi cu impozite și taxe numai circa 28% a cheltuielilor sale.

Alte țări, ca Germania care era izolată de restul lumii prin blocadă, din motive psihologice s'a reținut cât se poate de mult, și timp mai îndelungat ca Anglia dela urcarea impozitelor, și a fost silită la aceasta numai atunci, când durată războiului a luat perspectiva de lungă durată. Populația ei a fost și de altfel lovită destul de greu de momentul psihologic și economic al izbucnirii războiului.

Ultimul refugiu de finanțare al războiului dar și cel mai primejdios, poate fi considerat împrumutul forțat și inflațiunea. Ambele rod la măduva economiei naționale și sunt un semn neîndoios de decadență economică.

E. VANCU.

Băncile de Emisiune și Statul.

Dreptul de a emite bancnote aduce Băncile de Emisiune în relații cu legiferarea, adică cu Statul și ridică o mulțime de probleme. Se pune mai întâi întrebarea: cine are voie să emită bancnote?

În privința aceasta putem distinge numai decât două sisteme:

Sistemul decentralizat e caracterizat prin aceea că dreptul acesta îl au mai multe bănci deodată.

În ipoteza aceasta, este lăsat la cheremul publicului, dacă și întru cât are încredere în cutare bancă. Sistemul acesta a fost în vigoare în Anglia până la a. 1844 și în unele state ale Statelor Unite până la 1865. Astăzi a dispărut și în locul lui a intrat sistemul de normative. În sistemul acesta statul pune anumite condiții pe cari trebuie să le îplinească băncile cari vreau să se ocupe cu emisiunea de bilete. Un exemplu în privința aceasta este legiferarea Statelor Unite, dar sistemul a fost introdus și în alte țări, ca Elveția și unele dominioane engleze. Statul mai poate și concesiona la mai multe bănci dreptul de emisiune.

Sistemul centralizat poate admite mai multe bănci cu oareșicari privilegii, cari însă toate sunt subordonate unei singure bănci de emisiune cu privilegii mai largi. Acesta este sistemul mixt care nu mai e în uz de cât în Anglia și Statele Unite. Cel mai modern sistem este concesionarea emiterii la o singură bancă, la care au aderat cele mai multe state.

Dacă stăm să judecăm, care dintre aceste sisteme este mai de preferat, vom da întâietatea sistemului centralizat, din mai multe motive.

În sistemul decentralizat, după cum arată experiența, nu e posibil a duce o politică economică unitară, care să corespundă cerințelor și intereselor generale ale economiei naționale. Nu e posibilă în prima linie acumularea de disponibilități cari la nevoie ar putea furniza bani gata pentru nevoile unui export. Tot așa de dificil este a face o politică unitară de scont, și a regula în mod corespunzător circulațiunea monetei, tocmai din motivul că aceste bănci depind prea mult de condițiile și interesele locale de acolo unde se află. La izbucnirea de crize se dovedește că băncile mici sunt prea slabe pentru a îndeplini funcțiunile lor de regulator al creditului și cad ușor pradă băncilor mai mari. De multe ori băncile aceste mici

devin focare de cliți familiare și asistăm la un nepotism practicat pe o scară largă, și hatâruri (ca împrumuturi) făcute membrilor din consiliu etc.

Alté avantaje cari face ca sistemul centralizat să aibe preferință față de cel decentralizat, este că el garantează unitatea bancnotelor, facilitează prin rețeaua de sucursale funcționarea de transferuri fără numerar, nivelează etalonul de dobânzi, și și în privință politică poate aduce statului multe și mari foloase.

Favorurile pe cari le oferă sistemul decentralizat, cum ar fi alinearea lui mai ușoară la nevoile locale, răspândite fiind și în toate centrele mai mici, nu mai sunt așa de importante în timpurile noastre, când o bancă centrală poate împlini condițiile acestea prin răspândirea de sucursale, acolo unde e nevoie de ele.

Administrația șablonistică a unei centrale mari și îngrădirea de cătră stat a razei sale de activitate precum și coloritul politic ce-l are câteodată conducerea, nu sunt motive suficiente pentru abandonarea unei Bănci de Emisiune centrale.

Băncile Centrale de Emisiune pot fi sau numai de stat, sau mixte, adică și cu participarea de capital privat, sau numai particulare în formă de societăți anonime.

Primele sunt monopolistice, adică statul furnizează capitalul, încasează beneficiile și administrează banca — eventual cu asistența reprezentanților industriei, comerțului și agriculturii. Acest sistem e introdus în Rusia, Australia și Suedia, unde e supus controlului parlamentar.

Sistemul mixt este introdus în România, Elveția, Brazilia, Mexic, Japonia etc. și participarea statului și a particularilor la capitalul de acțiuni este fixat în anumite procente.

Bănci de Emisiune cu capital particular sunt în Germania, Anglia, Franța etc.

Sistemul monopolistic are diferite desavantaje cari îl fac puțin răspândit. Aceste sunt: lipsa de independență față de finanțele statului; parțialitate în acordarea de credite, putând aluneca ușor în sfera partidelor politice; rezistență mai slabă față de conjuncturi nefavorabile în vremuri de crize.

Dacă la o Bancă de Emisiune participă cu capital și persoane private, aceasta poate fi numai de folos pentru bancă, fiindcă ele au interes ca banca să fie condusă în mod priceput, și sfaturile lor pot fi de folos. Dacă pe lângă aceasta se mai poartă grije ca la conducere să fie oameni de specialitate cari să nu fie la cheremul acționarilor, atunci sunt date condițiile optime în cari banca poate funcționa cu succes.

De altă parte a exclude total statul, nu e conștient. O Bancă de Emisiune este o instituție foarte importantă care trebuie încadrată în mod organic în

sfera intereselor obștești. Aceasta intră și în direcțiile nouilor teorii național-socialiste. Dacă cu toate acestea în unele state ca Anglia și Scoția, nu s'a ținut cont de acest punct de vedere, faptul e a se atribui împrejurării că acolo sunt înrădăcinate tradiții vechi bancare, cari exclud posibilitatea ca interesele generale să fie neglijate pentru interese particulare.

Se mai aduce și argumentul că ar fi nedrept că câștigul din emisiunea de bancnote — care este o afacere publică — să între în buzunarele particularilor. Lucrul acesta se poate evita, dacă prin statute se stabilește o proporție justă între câștigul ce privește participarea particulară și aceea ce aparține statului.

Atât la băncile mixte, cât și la acele pur acționare, statului îi este rezervat o anumită ingerință cu privire la conducere. Felul și mărimea acestei ingerințe este stabilit în diferitele state în mod foarte variat. Numirea sau aprobarea președintelui sau al guvernatorului este de obicei rezervat statului respective guvernului. Numai Banca Angliei este de tot independentă de stat. Consiliul ei de Administrație este compus — conform unei vechi tradiții — din reprezentanții firmelor înaltei finanțe. Guvernatorul se alege de acest consiliu în fiecare an din nou. El poate fi reales de repeșite ori. În Franța și Statele Unite acționarii au influență mai largă asupra conducerii afacerilor.

Este de sine înțeles, că o afacere, așa de lucrativă ca emisiunea de bancnote, nu se acordă pe un timp nelimitat. Privilegiul acesta este limitat, sau legat de un termen de revocare. Lucrul acesta e necesar pentru ca din când în când să se reguleze chestiile în legătură cu câștigul și alte agende cari cer un nou aranjament.

Capitalul de bază al unei Bănci de Emisiune este necesar pentru întreținerea întregului aparat de funcționare care e împreună cu cheltuieli mari, mai cu seamă când banca are o rețea întinsă de sucursale. Afară de aceasta are să servească și ca un fond de garanție. Când conducerea e pe baze solide, banca mai are și rezerve considerabile. Mijloacele sale principale de circulație sunt însă bancnotele și banii încasați pentru transferuri și depozite. Este important ca atât capitalul cât și rezervele să fie lichide.

Deoarece o Bancă de Emisiune în politica sa de scont nu trebuie să fie influențată de realizarea de dividende mari, ci trebuie să aibe în vedere interesele generale ale economiei naționale, nu e nevoie să dispună de un capital mare; acest capital, fie el și mai modest, produce împreună cu rezervele, venite destul de mari pentru o dividendă suficientă, mai cu seamă că aceste rezerve între împrejurări normale cresc destul de repede și iau parte la realizarea câștigului.

Acest câștig se compune din diferite poziții. Înainte de toate el constă din plasamentul activelor proprii, dacă acesta e investit în clădiri pentru trebuințele proprii și ale personalului; aduce indirect venit prin aceea că sunt economisite chirii. Venit mare produce împrumutul de bancnote pentru cari banca însăși nu plătește dobânzi. Alte beneficii se nasc din împrumutarea depozitelor și banii depuși în conturile de viramente pentru cari banca de obicei nu plătește dobânzi; apoi din comisioane, incasouri, comerțul de metale nobile, devize, cumpărare și vânzare de titluri. Bancnotele pierdute sau defectuoase cari se retrag din circulație asemenea aduc câștiguri frumoase. Pe partea cheltuielilor cad cheltuielile de administrație, tipărirea bancnotelor, impozitele etc.

Câștigurile pe cari le realizează banca, chiar și în cazul când capitalul ei se compune din contribuțiuni private, nu pot fi atribuite exclusiv numai acționarilor. Imprejurarea că ele provin în prima linie din emisiunea fără de dobânzi a bancnotelor, și aceasta e posibilă numai grație privilegiului acordat de lege, adecă de stat, este de tot natural și just, ca o parte considerabilă din ele să se folosească în interes obștesc. De sigur că acționarilor li se compete o dividendă normală — restul însă obștei. — Sunt și excepții, când vedem că acest interes nu prea este observat, și atunci asistăm la o urcare anormală a cursului acțiunilor Băncilor de Emisiune.

Statul are însă mijloace de a împiedeca acest lucru — dacă vrea. Astfel se întâmplă ca statul să ceară pentru sine ca împrumut — fără dobânzi — o parte a capitalului social; să pretindă dela bancă serviciul de incasso pentru variatele sale daraveri; să pună impozite mari pe emisiunea de bancnote; să ceară pentru sine în parte sau total câștigul din bancnotele pierdute sau defectuoase și retrase din circulație; sau să participe la câștig chiar și fără a participa la capitalul social etc.

Afacerile unei Bănci de Emisiune sunt în funcție de angajamentele sale pasive. Dacă bancnotele ei sunt rambursabile la vedere; dacă depozitele sunt pe termene scurte, atunci ea încă nu poate face decât afaceri pe termene scurte. În felul acesta banca primește înapoi bancnotele sale pe cari le poate folosi din nou. Totdeodată trebuie să poarte grije ca investițiile ei să fie cât se poate de sigure, pentru ca în vremuri critice să nu fie slăbită. Chiar și în cazul când bancnotele nu sunt rambursabile, însă banca vrea să mențină paritatea față de străinătate, ea trebuie să aibe grije, ca bancnotele sale să revină pentru ca să poată cumpăra devize, ca apoi iarăși să le plaseze. Cu un cuvânt, ea trebuie să fie totdeauna cât mai licuidă pentru a putea îndeplini țelurile sale specifice. Pentru ca publicul să fie asigurat în aceasta privință, legiferarea impune anumite limite afacerilor ei.

Cheia de boltă a tuturor afacerilor Băncii de Emisiune este stabilirea etalonului de dobânzi cu care

acordă împrumuturi, și în special scontul. Factorii cari vin în considerare la stabilire, diferă după țări, însă au totuși o asemănare. Astfel e necesar să se ia în considerare mai cu seamă acoperirea legală a bancnotelor; mișcarea cursului devizelor prin care se măsoară valoarea propriei noastre valute față de cele străine; cantitatea totală a mijloacelor de plată și schimbările ce se produc în legătură cu fluctuațiunile producțiunii și consumațiunii; mișcarea scontului privat și în sfârșit și evoluțiunea scontului în străinătate, fiindcă diferențe în această privință pot provoca evadări de capital.

Dacă o bancă are voie să-și plaseze biletele numai în cambii cu scadență scurtă sau în cecuri, atunci chiar prin această emisiunea ei de bancnote este limitată, deoarece cantitatea cambiiilor bune și cu scadență scurtă, e și ea limitată. Cu toate acestea legiuitorul a căutat de multeori să limiteze încă în mod special emisiunea de bancnote. Aceasta din motivul că nu avea o încredere suficientă că banca se va reține de bună voie dela plasamente în valori mai puțin solide, periclitându-și astfel propria sa siguranță. De altă parte cu scopul ca în vremuri de înaltă conjunctură banca să nu favorizeze specula, ci din contră, să dificulteze acordarea de credite noi.

Limitarea emisiunii de bancnote se poate face în următoarele feluri:

1. Prin punerea unei limite fixe (plafon) la întreaga emisiune;

2. Contingentarea directă a bancnotelor fără acoperire metalică;

3. Contingentarea indirectă a bancnotelor fără acoperire metalică. În acest sistem este fixat cuantumul bancnotelor emise fără acoperire, însă depășirea plafonului nu se face imposibilă ci e numai îngreuiată prin anumite impozite cari lovesc partea depășită;

4. Limitarea emisiunii la mărimea capitalului sau al unui multiplu al său.

Toate aceste limitări prin contingentare au anumite defecte pe cari legiuitorul a căutat să le elimineze prin mijloace mai elastice. În primul loc a căutat să reguleze acoperirea bancnotelor în felul acela, că a obligat băncile să garanteze o cotă parte a biletelor cu aur sau devize de aur (forte), cerând și pentru rest o acoperire special de licuidă. Se pare că prin acest sistem se garantează mai bine siguranța notelor și încrederea publicului în ele. Totdeodată se pune o barieră mobilă acordării de credite noi în caz de criză. În acest sistem nu sunt fixate cuantumul contingentate, ci emisiunea e legală de cifre proporționale fixe. Practica arată că în cutare țară care sistem e mai potrivit.

MERCATOR.

Corespondența Visarion Roman - Gh. Barițiu.

(Urmare.)

30.

Mult Stimate Domnule!

O

În legătură cu scrisoarea mea din urmă mă grăbesc a vă încunoștința spre orientare, că după o scrisoare sosită azi aici dela Ilie către H., dânsul va sosi la Sibiu în 23-24, ale curenteii, adică zilele acestea. Din toate acestea se vede că n'a făcut nimica.

Primiți asigurarea stimei mele distinse.

Al D-voastră

devotat
Visarion

Sibiu, 21 August 1869.

31.

Mult Onorate Domnule!

Am mai primit totuși o scrisoare dela Ilie, dată 19 c. Cu privire la cauza știută, dânsul îmi scrie în aceeași următoarele: „Cauza reînțarcerii mele mai curând ca cum gândeam, e înainte de toate, aceea, că treaba cu memorandumul sunt silit a o lăsa neisprăvită, spre așa ceva se cere ori și cum timp mai îndelungat și pregătiri mai serioase. Cu un atare pas e împreună o foarte mare responsabilitate, pe care a o lua asupra-mi, ar fi prea mult riscat din parte-mi, mai cu seamă cunoscând ce șozi¹⁾ sunt unii oameni de ai noștri și ce înclinați a privi orișice pas din alt punct de vedere, și nu din acela din care se face. De altminteri e mult adevăr în aceea, că decât un pas — dacă nu și greșit — cel puțin jumătățit, mai bine nimica, și una și alta ar fi numai apă pe moara contrariilor, de cari laudă Domnului avem destui. Dară abstragând dela toate acestea, mai repețesc încă odată, că mai cu seamă din cauza scurtimei timpului, am crezut a precipita lucrul pentru care 2-3 săptămâni în V. sunt nimica, dacă vrea omul a mai auzi dela unul și altul, cum și din cătrău bate vântul. Dintre matorii a. 1861 nu am aflat nici pe unul, sunt toți duși în provincii, asemenea și redactorul dela „Osten“,²⁾ acesta din urmă însă mi-a făcut tocmai aseară cunoscut prin un om al lui, că în 20/8 va fi în V. Cu Schuselka³⁾ am avut de două ori convorbire, a fost

¹⁾ Ciudați.

²⁾ Indicat de Barițiu pentru sprijinirea lui Măcelariu.

³⁾ *Francisc Schuselka*, om politic și publicist (născ. în Boemia 1896).

interesant, că la întâia ocaziune am aflat la dânsul trei Croați, făcându-i tot aceleași descoperiri, ca și mine. Cauza Croaților seamănă foarte mult cu a noastră, c-1 puțin după cum mi-au descris-o aceștia. Miletici ¹⁾ încă e aici iarăși în cauza națiunii. După cele espirate până acum, se lucră tare spre disoluțiunea A. (ustriei) Ali-pirea nemților din sud se privește ca faptă complinită, după care apoi vor urma ceilalți. Cum ne va afla pe noi un atare eveniment cutrierător, nu știu cred însă, și asta e și părerea altora, că intereselă vor aduce cu sine, a da semne de vieață, și încă cât mai curând. Veți zice că vorbesc pentru părerea D-tale, așa e, — însă sub curând se poate percepe și termenul de 2-3 săptămâni, până atunci sperez că ori și cum se va face ceva! Ne știind dacă Ilie va scrie sau nu D-voastră, aflai de lipsă a vă comunica acest pasagiu, din epistola lui. Este de mult acum, de când zic către toți: „Oameni buni vedeți să nu stăm cu mâinile în sân; pozițiunea noastră e așa, că trebuie să dăm într'una semne de vieață. Moduri nevinovate de manifestare avem destule“. Un memorandum bine lucrat și răspândit în modul cum ne-am înțeles, ne mai diregea binișor și eu și acum în ora a 11 sunt pentru memorandum. Onu tocmai se află la Brașov asemenea și P. ar fi o bună înțelegere în privința edării în timpul cel mai scurt al unui pamflet economic — fie și anonim despre cauza Transilvaniei și a Românilor Transilvani. Răspândirea să se facă în modul statorit odată, se înțelege în limbile română, germană, franceză, italiană. Spesele le-am acoperi noi în vreun mod. Prea multă cugetare strică de multeori ca și prîpa; folosirea momentului e lucru mare. Pa-remise că dacă și până când D-voastră nu veți com-pune acel pamflet, nu se va mai alege nicicând ceva din tot lucrul. Ilie măne, poimăne e aici, dacă e de lipsă, se poate face, ca să vină la Brașov, fiindcă cele ce a aflat el vor fi de mare folos pentru operat. Prin împărțășirea acestei modeste păreri a mele, cuget a-mi fi împlinit o datorință către marea cauză, de care nu trebuie să uităm nicicând.

Al. D-voastră

Stimator:
Visarion

Sibiu, 23 August 1869.

32.

Mult Onor. Domnule!

Neputând ști bine, dacă sunteți în Brașov ori București și în sperare, că și dacă ați plecat, veți fi avut bunătața a dispune, ca scrisorile sosite în timpul absentării, să vi se trimită la locul aflării D-voastră, mă servii și acum tot de adresa veche. Adeverez

²⁾ *Svetozar Miletici*, om politic sârb (1826—1901).

primirea prețuitei scrisori din 25 Aug. cu 50 foi și mă grăbesc a vă încunoștiința, că și d-1 consilier M. a primit aici în Sibiu scrisoarea ce i-ați trimis, cum, și că atât D-sa cât și B. se vor grăbi a vă trimite datele, faptele și actele cerute pentru compunerea operatului atât de necesar.

Sunt cu profundă venerațiune.

Al D-voastră

devotat
Visarion

Sibiu, 28 Aug. 1869.

33.

Mult Onor. Domnule!

Fiind ajunși la punerea în lucrare și al ramului al doilea de asigurare a vieții, fui trimis din nou la Brașov pentru deschiderea aceluia ram și pela organele noastre de pe aici. Trei zile am șezut mai mult de cum cerea misiunea mea, numai ca să vă pot întâlni și vedea pentru mai multe lucruri ce cugetam că se vor putea lămuri mai bine prin grai. Văzând însă că nici cu posta de azi n'ați sosit ¹⁾ a trebuit să plec. Cu privire la prețuita D-voastră scrisoare ce am primit la Sibiu înaintea plecării încoace îmi permit a vă încunoștiința, că pe cât știu eu, am fost primit dela D-voastră în luna Maiu a. c., când ne aflam cu D. Măcelariu aici, onorarul pe luna Aprilie a. c. De atunci încoace am mai primit prin bunătața D-voastră, de trei ori câte 50 fl.

D-1 Vasiciu ²⁾ îmi trimite mie articolul pentru calendar și-mi spune, că dacă va fi prea întârziat cu el, să-l predau D-voastră pentru foaia „Transilvania“. Deși articolu a sosit la timp, eu nu țin de consult a-l tipări în calendar, pentru că sfatul și învățăturile ce el conține se potrivesc mai curând pentru poporul englez decât pentru cel românesc, care cu posturile lui cele multe și pe lângă modul său de viețuire față cu lucrul cel mult ar avea trebuință de a viețui mai bine și anume de a mânca mai multă carne. D-1 Vasiciu poate să aibă drept, însă eu cred că aserțiunile sale nu se pot pune de regulă generală și sunt de părere că modul de viețuire prin urmare și nutremântul fiecărui are a se orienta după ocupațiunea individului. Nutremântul recomandat de d-1 Vasiciu e bun pentru oameni, cari duc o vieață sedentară, însă țăranului care lucră din crăpatul zilei până seara în arșița soarelui și mai de aproape țăranului român nu va fi bine să-l sfătuim a nu mânca carne. De aceea articolul amintit va fi foarte acomodat pentru „Transilvania“ care are oricum un public mai inteligent, decât pentru „Ămicul poporului“ destinat pentru clasa cea mai de jos a poporului nostru.

¹⁾ Posta cu cai.

²⁾ Dr. *Paul Vasici*, consilier c. r. pentru școlile ortodoxe din Transilvania. Autor de studii medicale.

Veți avea așa dară bunătatea a-l întrebuința după cum veți afla cu cale. Eu voi scrie d-lui Vasiciu că articolul mi-a sosit prea târziu și de aceea am urmat, cum mi-a scris.

Alteceva rugasem eu pe d-i V. a-mi scrie.

Dacă aveam norocire să vă întâlnesc, aflu poate dacă e vr'un prospect despre realizarea vechei noastre dorinți cu memorandumul politic al Românilor transilvăniți? Măcelariu începuse a aduna date pentru D-voastră, nu știu dacă și el și alții v'au trimis ceva? Decât (doar) trebuința d'a mai mișca ceva, d'a mai da semn de viață este mare.

N'aș fi crezut niciodată, că M. să meargă până la Viena și să nu facă absolut nimica, după ce atâtea luni de zile i'ași ține asupra și realizarea lucrului.

În Consiliul băncii „Transilvania“ a mai intrat acum și colonelul Ursu.¹⁾ Cugetam că voi putea să vorbesc mai de aproape cu D-voastră și despre acest institut, pentru că când aș ști că voi fi numai instrument pentru adunarea banilor pe seama sașilor și că scopul nostru nu se va putea ajunge, atunci în momentul acela m'aș retrage, cu atât mai vârtos, că astăzi mi s'au deschis ochii mult și văd c'am putea să facem atare institute pure românești. Alt motiv mai e pentru mine și acela, că prin absentarea continuă de acasă pătimizește educația copiilor mei foarte mult. Dela Sibiu vă voi mai scrie.

După „Albina“ o conferință de învățături nu știu în care parte a Banatului a decis să-mi trimită o adresă în care să mă provoace a începe să continui foaia „Amicul Școalei“²⁾ Cred, că, după ce toate alte încercări d'asemenea natură n'au reușit, reapărerea numitei foi ar fi salutată cu bucurie și ar afla bun sprijin; cu toate astea fără de o subvențiune oarecare și fără de un sprijin mai mareț cu greu se mai poate supune un individ cu puteri atât de mărginite ca eu la o sarcină așa de mare.

Binevoiiți a primi asigurarea stimei mele.

Al D-voastră

devotat
Visarion

Brașov, 7 Oct. 1869.

34.

Mult Onor. D-le!

Ocupațiunile cu calendarul meu mă făcură a rămâne în restanță cu două corespondențe, mă voi silii a le trimite încă săptămâna aceasta.

Fiind înaintea cu 2 minute la mine Ilie l-am întrebat, dacă v'au trimis datele promise. Mi-a spus că a scris mai multe coale și cu mutarea sa la Sibiu nu

¹⁾ David Baron Urs de Margina. (1816—1897).

²⁾ Revista înființată în 1860 de V. R. A apărut până la 1865.

știe ce s'au făcut. Am făcut apoi niște observații nu prea măgulitoare, în urma cărora mi-a promis, că încă mâne vă va expedia o parte a notițelor sale.

„Albina“ văd că nu știu din ce cauză, a întrerupt publicarea actelor noastre. Poate din cauza schimbării în redacțiune. Pe când s'ar cere a eugeta la măsuri de manifestări noi, noi dormim și mai mult. Lipsa de înțelegeri, întâlniri și conveniri mai dese încă (tot) mai e cauza a toată stagnarea noastră.

Primiți cordialele-mi salutări

Al D-voastră

devotat
V. R.

9 Noembrie 1869

35.

M. O. Domnule!

De 10 zile mă aflu în Arad cu Ilie. D'aici vom merge la Lugoj și numai pe la finea lunii Decembrie ne vom întoarce la ale noastre acasă.

În trecerea sa prin Pesta-Hedoșiu, aflând de noi aici, s'a oprit pentru doua zile în Arad. Ne-am consultat mult asupra modului, cum și ce ar mai fi să facă în împrejurările de față Români transilvăniți în interesul cauzei lor, pentru ca să nu-i țină lumea de morți. Ideea comunicată în „Federațiunea“¹⁾ despre o deputațiune grandioasă și apoi memorandumul, ni se pare mai acomodată. Totuși, cugetând la modul realizării, deteram peste piedici foarte mari. Ne despărțirăm că atât H. în Pesta, cât și noi în Transilvania să comunicăm lucrul și cu alți bărbați competenți și să le cerem părerea.

În puterea acestui înțeles îmi permit a vă aduce lucrul la cunoștință, ca să meditați dacă ar fi de lipsă, ce și cum să se facă astăzi în interesul chestiunii româno-transilvane? Veți avea apoi bunătatea a comunica prețioasa D-voastră opinie unuia dintre noi trei. Dar dacă am mai putea mișca ceva? Dacă nu înțelesul n'o să ne strice nimica.

Al D-voastră

devotat
V. R.

Arad, 5/12 1869.

36.

Prea Stimate D-le!

În protocolul conferinței dela Mercurea la punct. 16 se zice, că adunarea a primit de a sa petițiunea prezentată prin D-voastră și Dr. Rațiu Mașestății Sale Împăratului în cauza Transilvaniei și că acea petițiune se aclude la acel protocol. Cred așa dar că ea, ca parte întregitoare a protocolului nu poate lipsi dintre actele conferinței cari se tipăresc în „Albina“ Vă rog așa

¹⁾ Ziar românesc în Buda-Pesta.

dară aveți bunătatea a-mi trimite un exemplar din acea petițiune sau mie la Lugöj pe adresa Constantin Rădulescu avocat, sau apoi de-a dreptul la Redacțiunea „Albinei“, căreia i-am scris astăzi în această privință. Veți avea însă bunătate a o expedia încă în ziua când ați primit această scrisoare, fiindcă protocolul conferinței s'a tipărit deja și acuzele lui ar trebui să urmeze îndată. Iertați că trebuie să vă incomodez ast mod, fiindcă deși ne-ați fost trimis la Mercurea mai multe exemplare din acea petițiune, le apucară totuși unii și alții, încât nu ne rămase nici unul.

Primiți asigurarea stimei mele deosebite

Al Mult Onor. Domn

devotat
V. Roman.

Arad, 9/Decembrie 1869.

(Va urma).

Din străinătate.

Degrevările fiscale în Germania.

Bugetul Reichului se acoperă în părți aproape egale din impozite și credite.

Privindu-l din orice parte el oferă aspecte instructive.

Căci, dacă creditele folosite de statul german îmbracă forme pline de viață economică în pulsațiune, de mobilitate, siguranță și rentabilitate, atunci nici șurubul fiscal nu regretă pierderea odiului universal de strangulator al economiei naționale, ci se complăce din ce în ce tot mai mult în rolul de regulador al vieții economice.

Aici fiscul are un rost în politica economică a statului.

Ca dovadă mai recentă servește decretul de modificare a impozitelor dela 28 August a. c., prin care statul găsește de bine, ca să aducă importante degrevări, fiscale și anume: reducerea impozitului pe veniturile firmelor individuale, desființarea patentei, reducerea cotelor de impozite pe anumite categorii de efecte, în sfârșit simplificarea avansurilor pe impozitele colectivităților.

În schimb, față de aceste degrevări substanțiale, se sporesc cotele la societățile anonime, urmând ca de ex. veniturile între 50.000 și 100.000 R. M. să plătească o cotă de 37,5%, sau veniturile mai mari să fie impuse cu 50%.

Echilibrarea bugetului în acest fel se consideră în cercurile financiare ca ceva ce se înțelege dela sine.

Fiscul german nu dă atâta importanță faptului de încărcare și descărcare a contribuabililor, ci ține seama mai mult de o sănătoasă reglementare a activității factorilor economiei pentru scopurile generale ale politicii economice a statului.

Se încurajează întreprinzătorul particular? Este natural, pentrucă așa cer interesele statului, ca inițiativa particulară să crească, să se întărească.

Se reduce impozitul pe efecte? Este evident, pentrucă numai așa se poate ieftini creditul.

Se renunță la patenta fixă? Motivul și scopul e simplu: pentrucă nu este absolut de loc economică, fiind cu mult prea complicată în practică.

Se pune deci accentul pe felul și chipul cum se repartizează sarcinile fiscale. Cu alte cuvinte se zice, — și poate că nu fără dreptate, — că spre a servi interesele economice ale statului, impozitele nu trebuie să fie neeconomice.

Ieftinirea creditului.

Prevederea și procedura metodică sunt surori gemene.

În Germania se fac chiar de pe acum pregătiri sistematice pentru rezolvarea problemelor economice viitoare după terminarea actualului războiu.

Se prevede nevoia unor investițiuni de capitaluri mari mai ales pentru producția de bunuri destinate consumului.

De asemenea se dă ca sigură o înflorire a economiei particulare.

În consecință lumea e obligată a se gândi chiar de pe acum la desființarea treptată a măsurilor de raționalizare și la consolidarea potențialului de producțiune de articole investibile.

Se urmărește potențarea eficienței în toate direcțiile economiei naționale.

Așa dar în ordinea logică a lucrurilor privirile trebuiesc îndreptate spre liberarea tuturor forțelor disponibile, dar în același timp și spre abandonarea tuturor prestațiunilor de care ne putem lipsi.

Se examinează profund, dacă este nevoie neapărată de toate aceste organizații actuale, ori cât ar fi ele de bune astăzi.

Se judecă astfel în general toate posturile economiei naționale activând în funcțiuni identice sau similare.

Dar aceasta nu numai în câmpul economiei civile, ci și în compartimentele statului și autorităților.

În această ordine de idei se precizează mai întâi, că *motorul economiei naționale este organizația bancară, iar forța motrică este creditul.*

Deci, prin analogie: se cere mai înainte de toate o desăvârșită funcționare a mașinei.

La mecanismul bancar se înțelege prin aceasta o rentabilitate suficientă și garantată.

De aceea se lucrează mai înainte de orice la ameliorarea situației de rentabilitate a institutelor de credit prin simplificarea rețelei intermediarilor, care pe vremea liberalo-capitalistă a produs scumpirea creditului.

Se plănuiește o generalizare a serviciului de cecuri și giro în tot locul concentrându-se la Reichsbank. În sfârșit, prin toate mijloacele se tinde la creșterea condițiilor prealabile pentru consolidarea rentabilității institutelor financiare, spre a putea face față nouilor riscuri sporite ce vor trebui să urmeze după războiu în legătură cu ieftinirea creditului și în deosebi în perspectiva unei neapărate înfloriri a creditelor personale. Fiscul german a și început să lucreze în acest sens, degrevând pe întreprinzătorii particulari.

— Vezi și articolul: „*Lucrați mai ieftin. Pentru raționalizarea industriei creditului*“ de Kurt Lange, vice-presedintele Băncii Reichului.

V. VLAICU.